

”Det er ikke så enkelt å gi bort penger”

EØS-mekanismen som styrer Norges finansielle bidrag til utvidelsen av EU lider av flere alvorlige feil: Den er byråkratisk, lite gjennomiktig og langsom. Dessuten leder den ikke det partnerskap som meningen vel var.

Når jeg tar opp dette med norske myndigheter møtes jeg alltid av at ”det er ikke så lett å gi bort penger”. Det er jeg helt enig i, men har man først bestemt seg for å gi så kan man vel prøve å gjøre det på den smidgst mulige måte.

Etter en veldig lite gjennomiktig og langsom prosjektutvelgelse i mottagerlandene sendes de utvalgte prosjektforslagene (i Ungarn i mars var dette 10% som kom gjennom dette nåløyet) til vurdering hos det velbemannede EØS-sekretariatet i Brussel. Etter at de har studert forslaget sendes prosjektene ut til eksterne evaluering (altså til glade konsulenter som har fått dette oppdraget). Derfra spretter de tilbake til EØS-sekretariatet og videre til Europakommisjonen for en europeisk kontroll. Om prosjektet kommer gjennom disse nåløyene går det videre til beslutning hos norske UD som vel ikke har noe særlig å si når alle de andre har uttalt seg. Utvidelsen var i 2004 og det forundrer vel ikke at de første prosjektene først ble satt i gang i 2007.

”Det er ikke så enkelt å gi bort penger”, men heldigvis så ser det ut som om norske myndigheter har innsett at småprosjekter som skal gjennom en slik prosess egentlig blir veldig dyre prosjekter og at mekanismen ikke gir den goodwill som vi hadde håpet på. Nå styrer man langsomt midlene mot universitets og forsknings samarbeide og da jubler jeg. Norge har mange studenter i f eks Polen og Ungarn og et samarbeide med universitetene kan bare bidra til å styrke samarbeide og forskning.

Når fondet til Romania og Bulgaria ble laget justerte man seg enda lenger bort fra den opprinnelige byråkratiske mekanismen – mindre byråkrati og mer samarbeide mellom Norge og de nye medlemslandene.

Støtten for de 10 landene som kom med i EØS 2004 gjelder bare til 2009, men man er allerede i gang med forhandlinger om en fortsettelse.

Norge slipper ikke unna ansvaret med å bygge opp Europa, men EU kan ikke lenger presse med EØS-avtalen og for en gang skyld så er vi jevnbyrdig i forhandling med EU.

Om Norge nå lager et enklere og bedre system for den nye avtalen kan vi også bli et forbilde for EU som selv har veldig problemer med å forenkle sitt byråkrati.